

Karaborsacılığın (İhtikâr) Hükümü Nedir ve Hangi Tür Mallar İhtikâr Kapsamına Girer?

22 Nisan 2025

Karaborsacılık, halkın ihtiyaç duyduğu malları pahalalanması gayesiyle stoklayarak piyasadan çekip piyasaya arzını geciktirmek demektir. Karaborsacılık yapan kişi, ihtiyaç duyulan mala talebi artırmak suretiyle fiyatların yapay bir şekilde yükselmesine ve malın değerinin normal piyasa seviyesinin üzerine çıkmasına sebep olur. Karaborsacılık, hem İslam'da hem de diğer dinlerde ve hukuk sistemlerinde yasaklanmıştır. Zira bu kimse, bir taraftan stokladığı malların fiyatlarının anormal yükselmesi üzerine malı satarak haksız kazanç elde etmekte, diğer taraftan halkı ihtiyaç duyduğu maddelerden mahrum bırakarak toplumun zarar görmesine neden olmaktadır. İslam'a göre karaborsacılık yapan kimse, Allah katında sorumludur.

Resûlullah (s.a.s.), "Kim karaborsacılık yaparsa o günahkârdır." (Müslim, Müsâkât, 129 [1605]) buyurmuştur. Bir başka rivâyette ise karaborsacılık yapanın lanetlendiği ifade edilmiştir. (İbn Mâce, Ticârât, 6 [2153]) Genel olarak karaborsacılık yasağı, insan ve hayvanların ihtiyaç duyduğu temel gıda maddeleri üzerinden değerlendirilmiş olsa da söz konusu hükmün kapsamına ihtiyaç duyulan diğer malları da dâhil eden fakihler bulunmaktadır. (Merğînânî, el-Hidâye, 4/377-378; İbn Kudâme, el-Muğnî, 4/166-167; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, 2/392) Günümüzde toplumun ihtiyaç duyduğu bütün mal ve hizmetlerin de bu çerçevede değerlendirilmesi mümkündür.

Diğer taraftan üretim veya arz fazlası malların gelecekteki talepleri karşılamak için ihtiyaten depolanması karaborsacılık kapsamında değildir. Zira fakihlerin büyük çoğunluğu, bolluk ve ucuzluk zamanında halkın zarar görmeyeceği bir depolamayı caiz görmüşlerdir. (Merğînânî, el-Hidâye, 4/377; İbn Kudâme, el-Muğnî, 4/167; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, 2/392) Netice itibarıyla bolluk ve ucuzluk zamanında mal depolayıp ihtiyaç hâlinde makul ve rayiç fiyattan satışa sunmak caizdir. Ancak bu ürünleri stoklamak suretiyle piyasa fiyatlarının yükselmesine sebep olmak ve bu şekilde aşırı kâr elde ederek topluma zarar vermek, karaborsacılık sayılacağından caiz değildir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvaları (12. Baskı, 2025), s. 687